

»Skrivið undir«, vóru einastu orð til finnar

FYRI 25 ÁRUM SÍÐAN — SEINAST Í NOVEMBER — BYRJ-
AÐI FINSK-RÚSSKA KRIGGIÐ. Í DÁNKA BLAÐNUM »SO-
CIAL-DEMAKRATENE« (nu »AKTUELT«) GREIÐDI BLAÐMAÐ-
URIN OVE NIELSEN FRÁ HESÍ HENDING. NU HEVUR »AKTUELT« HAFT SAMRÖÐ VÍÐ NEYND-
A BLAÐMANN, SUM ENDURTEKUR SÚMT AV TI, ÍÐ FÖR FRAM
EINS OG HANN SIGUR EITT SINDUR FRÁ, HVUSSU TAD ER
AT VERA BLAÐMAÐUR, HAR KRIGGSHENDINGAR FARA
FRAM

NÆSTEN alle krige har en fællesnævner: Det er altid den svage,
der angriber den stærke.

Det siger den stærke, og det er ham, der råber højt.

Det er derfor intet overraskende, at det var Finland, der for 25
år siden angreb Rusland. Eller rettere sagt, der er intet overraskende
i, at der for 25 år siden fra Moskva blev meddelt:

»Den finske regering har begået en fjendtlig handling«.

Russerne oplyste, at finnerne havde sendt granater ind over russisk
område, og at finske troppedelinger havde forsøgt at overskride
den finsk-russiske grænse.

FORUD for selve krigsudbruddet
var gået politiske forhandlinger
i Moskva, hvor Paasikivi og Tanner
forgæves havde forsøgt at få Stalin
til at trække sine krav tilbage.

Tanner havde kendt både Lenin
og Stalin, og han havde under
Dorpat-freden selv været til stede,
da Rusland højtideligt lovede at
respektiere Finlands suverænitet.
Kl. 2 om natten kom Stalin ind
i værelset til de finske forhandlere,
og han sagde kort og klart:

— Skriv under.

— Du lovede, begyndte Tanner,
men længere kom han ikke, før
Stalin afbrød ham:

— Skriv under.

Forhandlingerne var slut. Den
finsk-russiske krig var en realitet.

En af de danskere, der fulgte op-
tækten til krigen og selve krigen
på nærmeste hold, er salgher i
Richs Ove Nielsen, der dengang
var journalist på »Social-Demokra-
tene«. Han blev som krigskorrespon-
dent kendt langt ud over landets
normale læserkreds på grund af
sine fremragende reportager — og
på grund af sit ukuelige humor.

— For finnerne var spørgsmålet
nu i al sin uhyggelige enkelhed,
om de skulle bøje sig for de rus-
siske krav, eller gå ind i en på-
rørdad håbløs krig med den rus-
siske gigant. Hvor delte mening-
erne var, selv blandt de ledende, kan
jeg give et par klare eksempler på,
fortæller Ove Nielsen.

VIL SE MIN SØN I ØJNE

Jeg var sammen med andre jour-
nalister inviteret til middag hos
fru Tanner, mens hendes mand
Väinö deltog i forhandlingerne i
Moskva, og fru Tanner fortalte:

— Jeg har sagt til Väinö: Tag du
til Moskva og giv russerne det de
forlanger, for det er trods alt bil-
ligere for Finland, end at vi skal
ofre vore sønner på det Karelske
næs.

Da jeg spurgte Fagerholm, om
hvorfør Finland var gået i krig med
overmagten, svarede han stiftfæ-
digt:

— Jeg ville ikke kunne se min
dreng i øjnene, hvis jeg ikke var
gået med.

Og Fagerholms opfattelse var
den gang i Finland i de dage.
Om aftenen, da vi på bladet
havde modtaget meddelelsen fra
Moskva om finnernes »angreb«,
sagde daværende chefredaktør,
senere overborgmester, H. P. So-
rensen:

— Rejs — og næste morgen
var jeg på vej til Finland. Jeg
ankom til Helsingfors samme nat,
russerne bombede byen for første
gang, og det gjorde et vold-
somt indtryk på mig, der jo ind-

til disse minutter aldrig havde
oplevet en krig.

Sammen med andre journalis-
ter rejste jeg til den finske by
Viiborg nær det Karelske næs,
og mens vi var på hotellet, blev
byen bombarderet, og hotellets
ene væg faldt sammen. Vi tog
fra Viiborg tilbage til Helsing-
fors med tog, men 21 gange måtte
vi ud af toget for at gemme os
i sneen for de russiske bombe-
maskiner, den konstant forfulgte
toget. Krigen var i fuld gang.

I starten fik vi lov til at skrive
hjem til vores blade, hvad vi ville,
men efterhånden blev censuren
skærpet, og samtaler blev afbrudt,
hvis vi sendte »forkerte oplysning-
er«.

Næsten uvirkelige var dagene
mens heltemodige Finland udkæm-
pede den håbløse krig. Og finner-
nes tapprighed og bitterhed vil jeg
aldrig glemme.

Jeg mindes en samtale med fru
Tanner. Hun fortalte, at det var
hende, der i sin tid havde hjulpet
Lenin med at flygte gennem Fin-
land, da han var på flugt fra Rus-
land. Han har været som drager
for Tanners kuffert om bord på et
skib i Åbo, der skulle til Stock-
holm. Da han havde bragt kuffert-
ten til fru Tanners kahyt, låste
hun døren, og på den måde slap
Lenin til Sverige.

Jeg kom hjem ved juletid, men
lige efter nytår traf jeg Stauning,
der overrasket spurgte mig, hvor-
for jeg var i København og ikke
i Finland. Jeg svarede, at bladet
på grund af den stadig strengere
censur ikke mente, det var rigtigt
at have en krigskorrespondent i
Finland.

— Vil du gerne derop igen,
spurgte Stauning.

— Ja.

— Så rejser du i morgen. Og det
gjorde jeg. Jeg blev i Finland til
sidst i februar og skulle have væ-
ret deroppe igen den 8. april, men
rejsen blev udsat — og næste mor-
gen kom tyskerne, og de sørgede
som bekendt for, at min og alle
andre danskeres rejseplan blev holdt
i ave de følgende 5 år.

HISTORIEN OM DE LANG- HALEDE

— Der går en historie om de
langhalede. Hvordan er den egent-
lig?

— Jeg havde haft fødselsdag,
og da jeg ringede mit stof hjem
til bladet, kom Jonas til telefo-
nen og ønskede mig til lykke, og
jeg forstod jo godt, hvad han
mente, så jeg sagde omgående,
at de på bladet kunne tage en
kasse øl på min regning.
Efter selv at have fejret dagen

blev jeg ringet op kl. 2 om nat-
ten, og jeg troede, der var sket
noget med min kone eller med
en af mine fem drenge.

— Hallo, er det dig. Det er
mig. Ma det være langhalede?

Tak. Ove, farvel.
Mere blev der ikke sagt, men
det var også nok, for H.P.s stem-
me kendte jeg jo — og meningen
var jo ikke til at tage fejl af.

Flere år efter, da vi var blevet
genboer, han overborgmester på
rådhuset og jeg salgschef i Richs-
huset, inviterede han mig med til
et internationalt pressemøde på
rådhuset, og mens vi stod og fik
os en stille øl, kom nordmanden
Gjesdal, der i dag er formand for
Unesco, hen til os med en mexi-
cansk journalist:

— Der står de, det er dem med
de langhalede ... så historien er
tilsyneladende gået vidt om.

— Hvordan føles det som fred-
elig dansker at være om ikke del-
tager så tilskuer til en krig?

— Det varede lidt, inden det
rigtig gik op for mig, at jeg var
midt i en krig, at det var alvor.
En af mine kolleger fik nerve-
sammenbrud efter den første bom-
benat, og en anden drak sig kanon-
fuld. Selv var jeg ikke appelsinfri,
men det hjalp mig, at jeg koncen-

trede mig om mit arbejde. Men
frygteligt var det at se Finland for-
bløde, og det var jo det, der skete.
Jeg er ikke militær, bestemt
ikke, men jeg beundrede de unge
finske soldater, der uden vaklen
kastede sig ind i den på forhånd
tabte krig. For nok håbede fin-
nerne på hjælp udefra, men i deres
inderste var de fleste klar over, at
hjælpen ikke ville komme, og at
kampen derefter reelt set var håb-
løs.

— Krigskorrespondenter er altså
ikke så frygtløse, som vi læser eller
ser på film?

— Der er enkelte fatalister, men
vi andre mærkede angsten, men
gjorde i hvert fald.

Da jeg en aften over en øl for-
talte en finsk officer, at jeg var
gift og havde fem drenge, svarede
han grædende: Fem drenge, og så
er du her, frivilligt, for at fortælle
om vor kamp ... hverken han eller
jeg var i det øjeblik, det man så
banalt forstår ved helte.

Men han var officer, og jeg jour-
nalist. Og en journalists liv og lod
er at være, hvor begivenhederne
sker.

Jeg var heller ikke helt, da
jeg var ved at dø i den finske

sneørken. Det fros over 40 gra-
der, og jeg havde frosset længe,
men følte nu træthed og satte
mig ved et træ. To finske solda-
ter så mig, og de halede mig op
og løb rundt med mig i flere mi-
nutter. Og så trøstede de mig
med, at hvis de ikke havde set
mig så var jeg død i løbet af et
par minutter.

— Ville De i dag være klar til
at rejse ud som krigskorrespondent,
selv om De nu er forretningsmand?

— Ja. Ja, det er jeg bange for.
Jeg tror aldrig den specielle jour-
nalistiske fornemmelse af at være
med nogensinde slipper en.

— Der er ellers et langt spring
fra krigskorrespondent til salg-
chef.

— Det er et spring fra atom-
alderen til jernalderen. Men Richs
er jo altid godt.

Ordrup Jagtvej er en stille villa-
vej. Den 9. april 1940 smed en
pelsklædt herre sig i rendestenen,
da han hørte de tyske flyvere.

Det var Ove Nielsen.

Mælkemanden, der kørte forbi,
skraldergrinede.

Og det er der jo ikke noget at
sige til, for han vidste ikke, hvad
krig var. Selv ikke den dag.

Ferðslan eftir bilvegum í Europa stöðugt vaksandi

Í SVÖRIKI OG FRANKRIKI EIGA TEIR FLEST PRIVATBÍLAR

Ferðslan í Europa eftir landa-
vegum veksur framvegis, meðan
jambreytaferðslan mest sum er hin
sama.

Vesturtýskland og Schweiz vóru
teir lond, sum í 1963 hövdu størstu
bílförslu (persónvagnar), nevnliga
ávikavist 27 og 22 milljónir. Í båd-
um fornum er hetta óking við um
2,5 milljónum frá undanfarna ári.
Millum norðanlond er Danmark
fremst. Talið av útlendskum per-
sónbílum var har 1.345.898 í 1963
móti 1.077.618 í 1962.

Vegagerðin var mest umfangandi

í Eystureuropa, meðan teir í Vestur
europa lögdu stórra dent á at bota
um vegirnar.

Voksturin í bílaltinum var í Dan-
mark í 1962—63 tilsamans 10,5
pst., í Finlandi 16,9, Noreg 13,2,
Svörík 9,3 pst.

Talið av íbúgvum uppá hvønn
privatbíl var í 1963 lægst í Svörík
5. Frankaríki hövði 6, Ongland og
Luxembourg 7, Danmark, Schweiz
og Vesturtýskland 8, Ísland, Noreg
og Belgia 10, Eysturríki 11, Írland
12, Ítalía 13, Holland 14 og Fin-
land 15 fólk fyri hvønn privatbíl.

POLITIKKUR Nýggjur tjóðveldis- flokkur

AV FLATLONDUM SKRIVAR EIN »ÚTISETI« TIL OKKARA,
AT HANN HEVUR HAFT HØVI TIL AT TALA SAMAN VÍÐ
UNGAR LOYSINGARMENN HAR NIÐRI OG TÓKTIST
HONUM HESAR SAMRÖÐUR SO AHUGAVERÐAR, AT
TÆR EISINI ÁTTU AT KOMIÐ Á PRENT Í FÖROYSKUM
BLAÐUM.

NIÐANFYRI ER GREIN »ÚTISÉTAN«

VERTHÚSFUNDUR

Eg stakk inn á gólvið í einum
vertshúsi. Meg vardi einki; men
innkomin rópar ein meg við navn.
Eg leit meg í kring og rakti
við, at har yvri við eitt borð stóu
tvær ungir mans einsamallir. Ann-
an kendt og beinavegin, ikki hin;
men heilt ókendur var hann nú
ikki, tá eg fekk at vita, hvør hann
var. — Sum frá leið komu vit eis-
mini at práta um føroyskan politikk,
men hesir báðir loysingarmennir
vóru ikki væl nøgdir við tað, ið
við fram heima í Føroyum. Teir
vóru rættliga misnøgdir við land-
stýrið, sum ikki bara var eitt mis-
fostur, men meira eitt »svikafostur«

HVI SO MISNØGDIR?

Eg spurdi teir, hví teir nú vóru
so misnøgdir? Teir hövdu jú fingið
ið tað, teir hövdu tráð eftir: eitt
sjálfstýrislandstýri og tveir tjóð-
veldismenn í landstýrið.

Teir duldu ikki yvir, hví teir
beinleiðis skammaðust yvir hetta
stýrið, sum var so svikiligt, at tað
ikki hevði framt eitt tað einasta
eitt av teimum givnu sjálfstýris-
lyftunum. Hitt sosiala vildu teir
ikkj tveita tjóðveldismanninum so
nøgt tilt fyrri, til teir vóru jú í bólk-
við afturhaldsflokkar, serliga fólk-
flokkinn, ið eingin kundi lita á í
nokrum — allraminst í sosialum
málum!

Tjóðveldismenn hövdu undan val-
inum givið stór og fogur lyftu um
alt, teir vildu fremja, bara teir ko-
mu framat, og Erlendur Patursson
hevði í føroyska útvarpinum sagt
frá miklum sjálfstýrismálum, ið
vildu verða framd sambært sam-
gongusáttmálan — men enn var
ikkj eitt av hesum lyftum hildið
og ikki eitt av sjálfstýrismálunum
fram. Hetta kundi ikki rópast
annað enn svikagerð av versta slag
móti veljarafjöldini, og tað størsta
svikið var, at teir hildu áfram í
einum landstýri, ið als ikki vildi
sjálfstýri.

NÝGGIR SAMBANDSFLOKKAR

Teirra metan var tann, at fólk-
flokkurin og sjálfstýrismálurin í
ollum lutum kundu metast javnt
við sambandsflokkinn. Fólkaflokk-
urin brúkti sjálfstýrisheitið til
fótaræð og skálkaskjól fyrri at

verja kapitalinteressurnar í Fø-
royum.

Sjálfstýrisflokkurin var ein deyð-
ur flokkur, ið altíð var at finna í
ti mest afturhaldandi partinum.

Tjóðveldisflokkurin var nú kom-
in væl inn á sambandsrásina. Tað
var aldeilis eingin umbering fyrri
hann at koma og siga: vit fingi
ikkj hinari við — teir vildu ikki
sjálfstýri!

Slík umbering var veslíg og
ómannlig. Teir kundu undir ong-
um umstøðum fara út til veljara-
fjöldina og bílla fólk inn, at hin-
ir flokkarnir tvingaðu teir at hanga
uppi í sær — at hinir ikki vildu
læva teimum úr aftur landstýri-
num!

Hvor dagur, teir hildu fram í
hesum sambands- og afturhaldsstýri
var ein skammarblettur á tjóðveldis-
isflokkinn, sum nú er so dálkaður,
at skominn tváast valla av aftur.

HVI SITA TEIR HAR?

Eg spurdi, hví tjóðveldismenn so
hildu áfram í landstýrinum, tá
misnøgdir millum teirra egnu var
so stór, sum teir vildu gera hana
til?

Teir yptu akslar, og tað var eins
og okkurt löyndarmikið á aftur-
fyrri hugsan teirra; men teir lótu
meg kortini vita, at teir hövdu var-
hugan av, at afturfyrri alt báðu per-
sónliga peningaintressur. Tað lá
tíverri alt ov nær at hugsa, at tnn-
anfyrri tjóðveldisflokkinn funnst.

(Framhald á 3. síðu)

FÆRØSK MARGARINE

Vita No 1

VITAMINISERET

FÆRØSKT PRODUKT

FINT PRODUKT